

INTERNATIONALE HANDEL EN LOGISTIEK MONITOR

September 2023

WERELDHANDEL

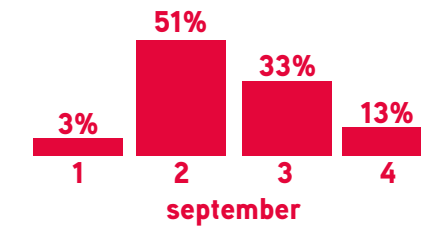
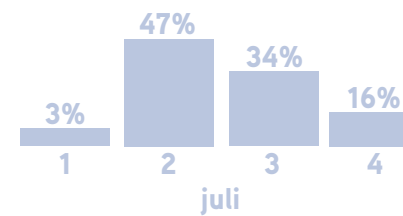
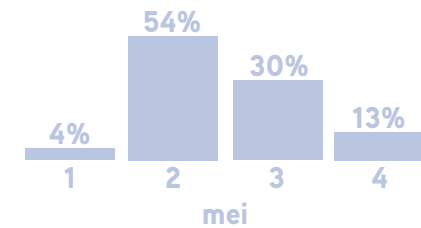
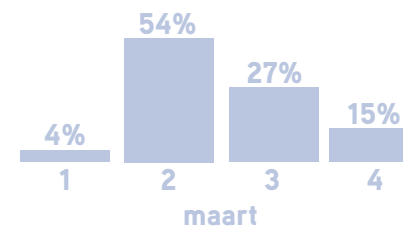
Ontwikkeling wereldhandel voor het bedrijf in de afgelopen maand

(basis: allen)

- 1 Makkelijker
- 2 Onveranderd
- 3 Moeilijker
- 4 Geen opgave

Problemen wereldhandel gelijk in 2023

33% van de ondervraagde bedrijven geeft aan dat de wereldhandel voor hun bedrijf moeilijker verloopt dan een jaar geleden. Een jaar geleden lag dat hoger en sindsdien is het aandeel geleidelijk gedaald naar het niveau van januari 2023 en sindsdien niet wezenlijk veranderd.

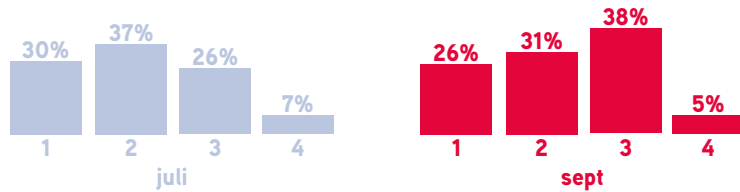

BEDRIJFSECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN

Omzetontwikkeling ten opzichte van een jaar geleden

(basis: allen)

- 1 Beter
- 2 Onveranderd
- 3 Slechter
- 4 Geen opgave

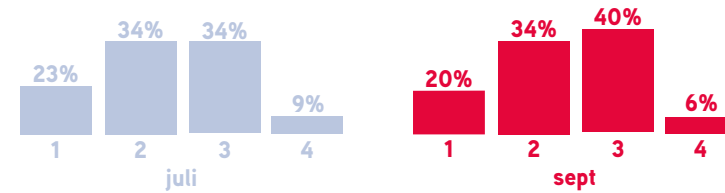
Omzetontwikkeling slechter

Ruim een kwart van de bedrijven geeft aan dat de omzet beter is dan een jaar geleden. Dat verschilt niet noemenswaardig van de vorige meting, maar ligt wel duidelijk lager ten opzichte van een jaar geleden. Voor circa bijna twee vijfde is de omzetontwikkeling slechter ten opzichte van een jaar geleden en dat aandeel lag de vorige meting en een jaar geleden lager, maar verschilt weer niet van mei 2023. Per saldo (-12%) zijn er minder bedrijven met een positieve dan een negatieve omzetontwikkeling. Bij de vorige meting was dat nog +4%.

Winstontwikkeling ten opzichte van een jaar geleden

(basis: allen)

- 1 Beter
- 2 Onveranderd
- 3 Slechter
- 4 Geen opgave

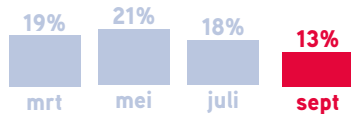

Winstontwikkeling gelijk aan jaar geleden

Een vijfde van de ondervraagde bedrijven geeft aan dat de winst van het bedrijf ten opzichte van vorig jaar is gestegen, maar bij twee op de vijf bedrijven is de winst slechter dan een jaar geleden waardoor per saldo het aandeel bedrijven met positieve winstontwikkeling negatief is (-20%). Daarmee is de winstontwikkeling per saldo niet wezenlijk anders dan bij de vorige meting en die van een jaar geleden.

Gemiddelde omzetstijging ten opzichte van een jaar geleden

(basis: omzet is beter dan een jaar geleden)

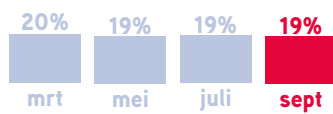

Gemiddelde omzetstijging gedaald

De 26% bedrijven die aangaven dat de omzet was gestegen ten opzichte van vorig jaar geven gemiddeld aan dat de omzet met 13% is gestegen, wat lager is dan bij alle andere metingen van het afgelopen jaar.

Gemiddelde omzetzijging ten opzichte van een jaar geleden

(basis: omzet is slechter dan een jaar geleden)

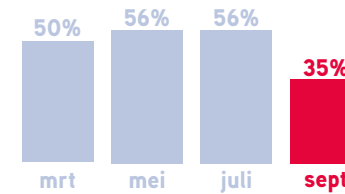

Gemiddelde omzetzijging jaar gelijk gebleven

De 38% bedrijven die aangaven dat de omzet slechter is dan een jaar geleden, geven gemiddeld aan dat het daarbij om een omzetzijging gaat van 19%. Dit percentage is nauwelijks aan verandering onderhevig ten opzichte van alle voorgaande metingen in het afgelopen jaar.

Gemiddelde winststijging ten opzichte van een jaar geleden

(basis: winstgevendheid is beter dan een jaar geleden)

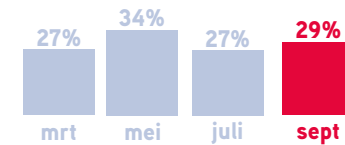

Gemiddelde winststijging gedaald

De 20% bedrijven die aangaven dat de winst was gestegen ten opzichte van een jaar geleden geven gemiddeld aan dat het daarbij om een winststijging van 35% gaat, wat gelijk een stuk lager is ten opzichte van alle metingen vanaf november 2022. Ten opzichte van precies een jaar geleden is de gemiddelde winststijging niet wezenlijk veranderd.

Gemiddelde winstdaling ten opzichte van een jaar geleden

(basis: winstgevendheid is slechter dan een jaar geleden)

Gemiddelde winstdaling onveranderd

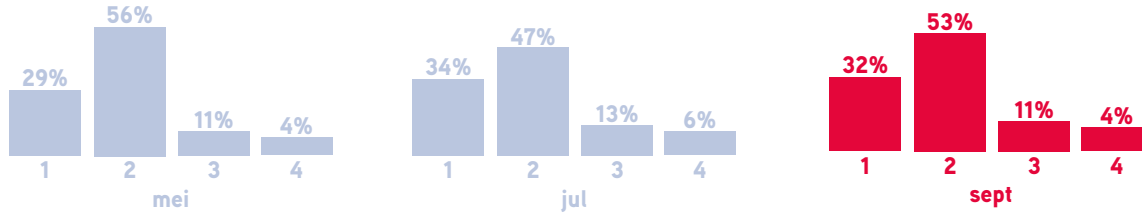
De 40% bedrijven die aangaven dat de winst was gedaald ten opzichte van een jaar geleden geven gemiddeld aan dat het daarbij gaat om een winstdaling van 29%, wat alleen verschilt van mei 2023. Ten opzichte van alle overige metingen is de gemiddelde winstdaling niet noemenswaardig veranderd.

VERSTORINGEN 1/2

Momenteel sprake van verstoringen in de bedrijfsvoering

(basis: allen)

1 Nee
2 In enige mate
3 In sterke mate
4 Geen opgave

Aandeel verstoringen gelijk aan vorige meting

Bijna twee op de drie bedrijven geven aan dat er momenteel sprake is van verstoringen in de bedrijfsvoering, wat niet significant anders is dan we tot nu toe in 2023 hebben gezien. Een jaar geleden lag dat aandeel duidelijk hoger.

Acties om effect verstoringen te minimaliseren

(basis: momenteel sprake van verstoringen in de bedrijfsvoering)

Acties tegen effect verstoringen gelijk aan juli

Bedrijven met verstoringen in de bedrijfsvoering proberen het vaakst het effect van verstoringen te minimaliseren met het zoeken naar nieuwe markten en het doorvoeren van prijsverhogingen. Alle resultaten verschillen niet wezenlijk van de voorgaande meting in juli 2023. Ten opzichte van een jaar geleden zien we dat meer bedrijven nieuwe markten zoeken en minder bedrijven prijsverhogingen, voorraden aanleggen en overstap naar nieuwe leveranciers noemen als acties om het effect van logistieke verstoringen te minimaliseren.

Acties	sept 22	nov 22	jan 23	mrt 23	mei 23	juli 23	sept 23
Nieuwe markten zoeken	26%	23%	29%	39%	39%	33%	38%
Prijsverhogingen	54%	53%	51%	54%	38%	33%	29%
Voorraden aanleggen	43%	33%	28%	26%	21%	19%	22%
Actief HR beleid	21%	17%	20%	17%	23%	19%	17%
Nauwere/andere samenwerking/nieuwe spelers	17%	21%	15%	18%	23%	25%	16%
Investeren in digitalisering en IT	17%	17%	18%	16%	18%	14%	16%
Overstap nieuwe leveranciers	23%	23%	21%	22%	19%	19%	14%
Andere producten verhandelen	12%	10%	13%	11%	14%	10%	12%
Samenwerken met bedrijven uit andere ketens	8%	7%	13%	6%	18%	13%	12%
Supply chain verleggen	15%	15%	14%	14%	5%	12%	11%
Robotisering	6%	6%	10%	10%	8%	8%	10%
Scenarioplanning toepassen	11%	9%	8%	4%	12%	12%	8%
Werken met een ad hoc of supply chain crisisteam	8%	6%	7%	4%	5%	5%	3%
Investeren in een ander businessmodel	2%	3%	2%	4%	4%	1%	3%

Verstoringen waarvan sprake is in de bedrijfsvoering

(basis: momenteel sprake van verstoring in de bedrijfsvoering)

Personeelstekort stabiel nr. 1 verstoring

Gevraagd aan bedrijven die last hebben van verstoringen in de bedrijfsvoering van welke verstoringen ze last hebben, zien we dat personeelstekort ongewijzigd op de nummer 1 positie staat. Het aandeel verschilt ook niet noemenswaardig per meting. Alle resultaten van september 2023 verschillen niet wezenlijk ten opzichte van die van de vorige meting. Als we een jaar terugkijken, zien we nu meer bedrijven die aangeven te maken te hebben met afnemende vraag. Ten opzichte van september 2022 noemen minder bedrijven hoge energieprijzen/stroomtekort, gebrek aan grondstoffen, verstoringen in de logistiek, tekort aan verpakkingsmaterialen, chipstekorten, oorlog(sdreiging) en niet kunnen reizen.

Verstoring	jan	mrt	mei	juli	sept
Personeelstekorten/arbeidsmarkt	49%	53%	57%	60%	51%
Oplopende personele kosten vast	42%	42%	47%	38%	40%
Afnemende vraag	24%	23%	30%	31%	33%
Onvoorspelbare vraag	28%	25%	23%	21%	30%
Hoge energieprijzen/stroomtekort	54%	40%	31%	24%	25%
Ziekteverzuim	23%	24%	18%	16%	21%
Oplopende personele kosten flexkrachten	20%	20%	29%	17%	20%
Logistiek	28%	17%	14%	15%	18%
Overheidsmaatregelen in het algemeen	13%	13%	15%	21%	17%
Verslechtering betalingsgedrag	14%	10%	15%	17%	16%
Gebrek aan grondstoffen	36%	29%	15%	19%	12%
Oorlog(sdreiging)	19%	14%	12%	12%	9%
Teruglopende vakkennis binnen bedrijf	14%	10%	14%	10%	8%
Sancties/ export controle/dual use	9%	6%	7%	8%	8%
Financiering	7%	6%	8%	12%	6%v
Onduidelijke douane-procedures	7%	8%	10%	7%	6%
Te kort aan verpakkingsmaterialen	6%	5%	3%	1%	3%
Natuurrampen	1%	3%	3%	4%	2%
Explosieve toename vraag	4%	5%	2%	3%	2%
Onbetrouwbare IT systemen	3%	1%	3%	1%	2%
Hacking/cybersecurity issues	3%	3%	4%	2%	1%
Non tarifaire maatregelen	0%	1%	1%	1%	1%
Overheidsmaatregelen vanwege corona	2%	3%	0%	1%	1%
Niet kunnen reizen	3%	3%	0%	0%	1%
Chipstekorten	8%	5%	1%	3%	1%

VERSTORINGEN 2/2

Verstoringen in logistiek

(basis: momenteel sprake van logistieke verstoringen in de bedrijfsvoering)

Weinig verschillen in verstoringen logistiek

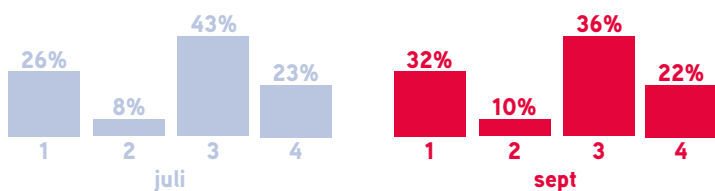
Omdat het aantal respondenten dat deze vraag in september 2023 nog voorgelegd kreeg laag is (26), zijn alle verschillen met de vorige meting niet significant. Ten opzichte van een jaar geleden zien we alleen een significant lager aandeel voor issues rederijen en tekort aan verpakkingsmaterialen.

Verstoring	jan	mrt	mei	juli	sept
Levertijden	65%	65%	46%	63%	50%
Tekort aan logistiek personeel	32%	31%	27%	42%	42%
Weg: chaffeurstekorten, congestie	28%	35%	23%	42%	23%
Issues rederijen	37%	54%	18%	26%	15%
Gebrek aan opslag	23%	19%	5%	21%	15%
Beperkte capaciteit lijndiensten luchtvracht	5%	4%	0%	5%	8%
Problematiek met infrastructuur binnenvaart	5%	0%	0%	5%	4%
Tekort aan verpakkingsmaterialen	8%	23%	6%	1%	4%
Problematiek met kustwerken	5%	0%	0%	0%	4%
Trein: capaciteit, reparaties schade	0%	0%	0%	0%	0%

Meeste impact verstoringen

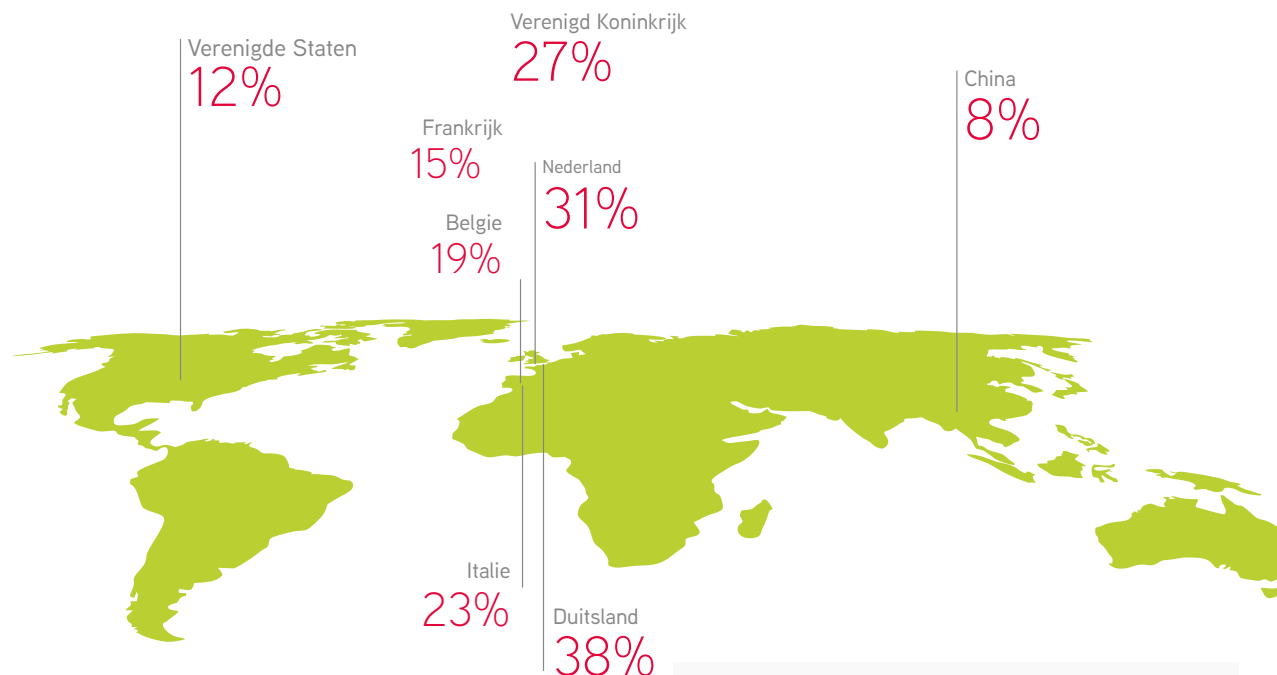
(basis: momenteel sprake van verstoringen)

- 1 Export
- 2 Import
- 3 Beide ongeveer gelijk
- 4 Geen opgave

Impact verstoringen gelijk aan vorige meting

Volgens 68% van de respondenten van bedrijven die verstoringen ervaren in de bedrijfsvoering hebben de verstoringen impact op de export en in 46% van de gevallen (ook) op de import. Dat verschilt niet van de vorige meting, maar wel van die van een jaar geleden, toen import en export veel dichter bij elkaar zaten qua impact.

Top landen met verstoringen goederenstromen

(basis: noemt logistiek als verstoring in de bedrijfsvoering)

Maand	mrt	mei	juli	sept
Duitsland	12%	18%	26%	38%
Nederland	15%	23%	42%	31%
Verenigd Koninkrijk	23%	18%	21%	27%
Italië	4%	9%	11%	23%
Belgie	1%	5%	16%	19%
Frankrijk	8%	5%	21%	15%
Verenigde Staten	27%	14%	11%	12%
China	31%	23%	26%	8%

Meeste landen top 10 verstoringen onveranderd

Gevraagd aan bedrijven die logistieke verstoringen noemden als verstoring van de bedrijfsvoering in welke landen ze het meest verstoringen in de goederenstromen ondervinden, levert Duitsland op als koploper. Gezien het lage aantal respondenten zijn alle verschillen met voorgaande metingen niet significant, met uitzondering van China die een jaar geleden vaker werd genoemd in dit verband. In totaal zijn 39 landen genoemd met verstoringen in goederenstromen. De nummers 13 t/m 39 werden elk door 1 respondent genoemd.

VERWACHTE DUUR

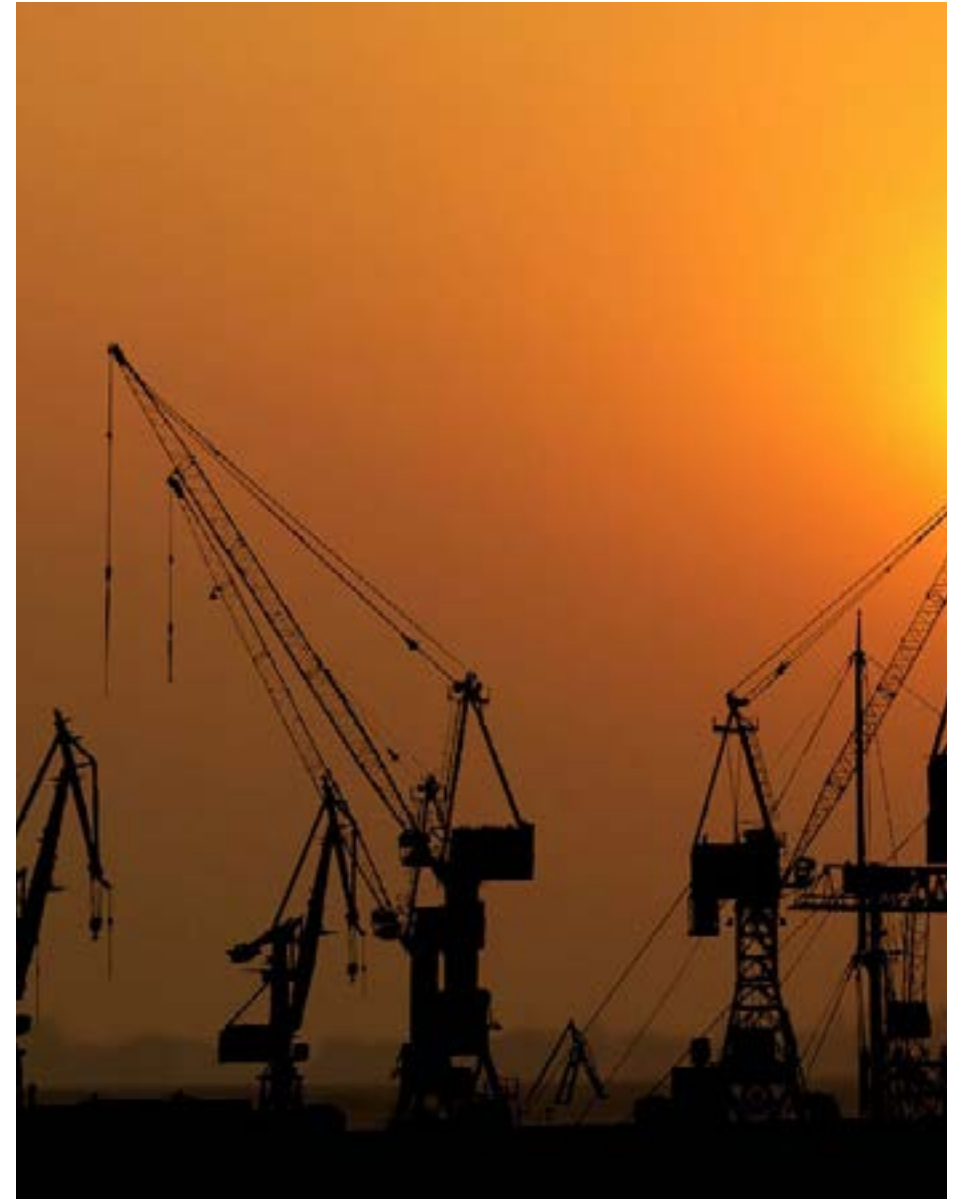
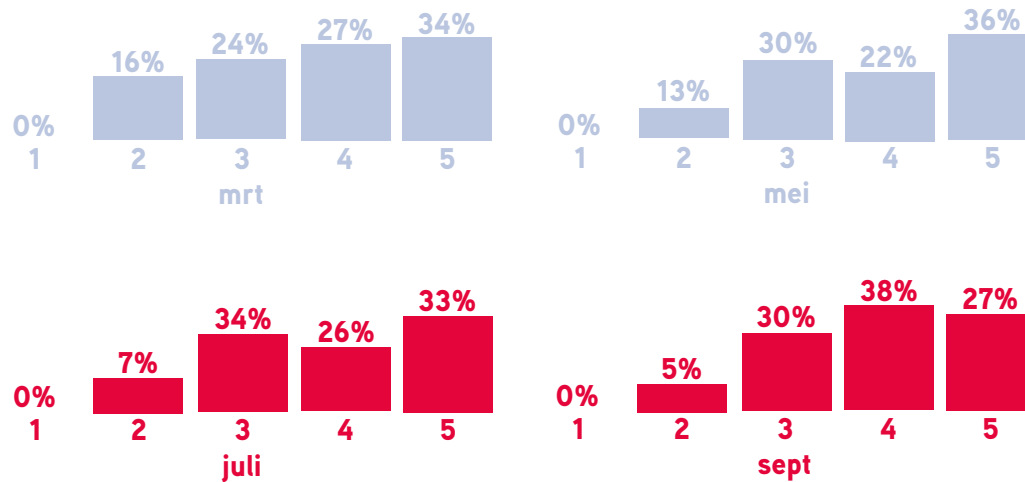
Verwachte duur verstoringen op de bedrijfsvoering

(basis: momenteel sprake van verstoringen op bedrijfsvoering)

- 1 Tot eind 2022
- 2 Tot in 2023
- 3 Tot in 2024
- 4 Tot na 2024
- 5 Geen opgave

Verwachte duur impact gelijk aan vorige meting

Net als bij de vorige metingen zien we dat een relatief grote groep geen uitspraak durft te doen over de duur van de impact. Verder zien we dat ten opzichte van de vorige meting de verwachte duur verder is doorgeschoven in de tijd. Nu is de relatieve meerderheid van mening dat de impact tot na 2024 gaat duren, terwijl in de vorige meting de relatieve meerderheid nog dacht dat het tot in 2024 zou duren. Ten opzichte van een jaar geleden is de verwachte duur nog veel duidelijker doorgeschoven. Toen verwachtte 31% dat het tot na 2023 zou duren, nu is dat 68% (tot in en na 2024).

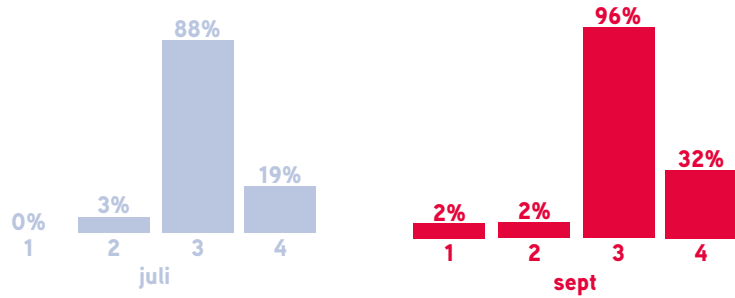

FINANCIËLE GEVOLGEN

Verandering betalingsgedrag afnemers door verstoringen

(basis: verstoringen zijn van invloed op betalingen afnemers)

- 1 Sneller
- 2 Op tijd
- 3 Later
- 4 Niet

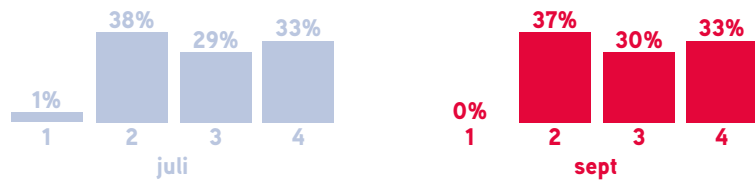
Later betalen blijft veruit meest genoemde effect

Aangezien het betalingseffect per afnemer verschillend kan zijn, konden respondenten meerdere antwoorden kiezen op de vraag welk effect de verstoringen hadden in het betalingsgedrag. Net als in de voorgaande metingen zien we dat in veruit de meeste gevallen latere betalingen aan de orde zijn. Ten opzichte van mei en maart 2023 en november en september 2022 is het aandeel ondervraagden dat aangeeft dat er niet betaald wordt, gestegen.

Invloed verstoringen op faillissementen

(basis: momenteel verstoringen in de bedrijfsvoering)

- 1 Positief
- 2 Niet
- 3 Negatief
- 4 Geen opgave

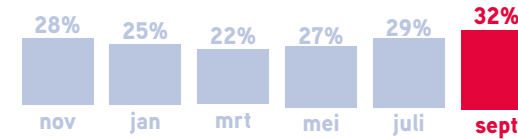

Invloed verstoringen faillissementen gelijk

Van de bijna twee op de drie bedrijven die aangaven dat er sprake was van verstoringen in de bedrijfsvoering denkt 30% dat de verstoringen een negatieve invloed zullen hebben op faillissementen in de sector, wat neerkomt op een negatieve verwachting bij 19% van het totaal aantal ondervraagde bedrijven. Volgens bijna twee op de vijf bedrijven waarbij sprake is van verstoringen zal het geen invloed hebben en een derde van de respondenten kan er geen uitspraak over doen. Ten opzichte van alle voorgaande metingen zien we geen significante verschillen.

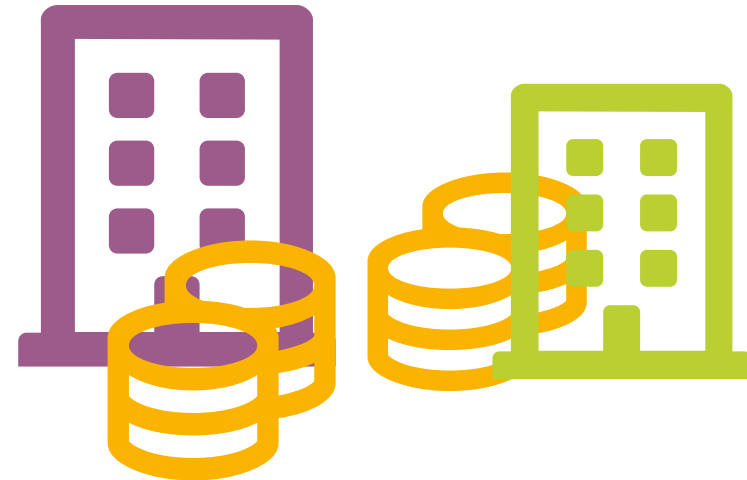
Geeft aan dat verstoringen invloed hebben op betalingen afnemers

(basis: momenteel sprake van verstoringen in de bedrijfsvoering)

Invloed verstoringen op betalingen gelijk

32% van de bedrijven waar momenteel sprake is van verstoringen in de bedrijfsvoering geeft aan dat deze verstoringen invloed hebben op betalingen van de afnemers, wat neerkomt op 20% van het totaal aantal bedrijven. Alleen in maart 2023 lag dat aandeel lager. Vanaf vorig jaar september zien we een soort V-vorm in de grafiek, waarbij we in maart dachten dat de daling was ingezet, maar daarna is het aandeel weer gestegen.

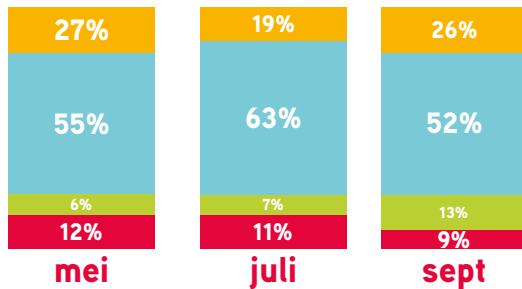

PERSONELE ONTWIKKELINGEN 1/2

Ontwikkeling ziekteverzuim ten opzichte van een jaar geleden

(Basis: allen)

- 1 Toegenomen
- 2 Onveranderd
- 3 Afgenomen
- 4 Geen opgave

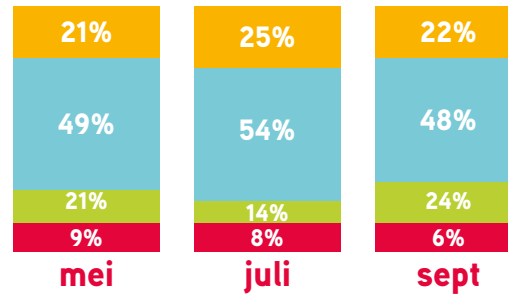
Ziekteverzuim minder vaak onveranderd

Ruim de helft van de vijf bedrijven geeft aan dat het ziekteverzuim ten opzichte van vorig jaar onveranderd is. Bij 26% van de bedrijven ligt het ziekteverzuim wel hoger. Ten opzichte van de voorgaande meting geven minder ondervraagden aan dat het ziekteverzuim ten opzichte van een jaar geleden gelijk is gebleven en meer kiezen voor of een toename of een afname van het ziekteverzuim. Alle resultaten verschillen niet noemenswaardig van een jaar geleden.

Ontwikkeling aantal werknemers ten opzichte van een jaar geleden

(Basis: allen)

- 1 Toegenomen
- 2 Onveranderd
- 3 Afgenomen
- 4 Geen opgave

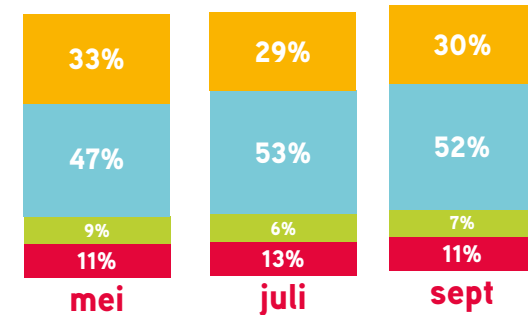
Afname bij ontwikkeling aantal werknemers

Ruim een vijfde van de bedrijven geeft aan dat het aantal werknemers is toegenomen ten opzichte van een jaar geleden. Bij bijna de helft is dat onveranderd en bij circa een kwart is dat afgenomen. Voor het eerst zien we dat het saldo bedrijven negatief is (-2%), omdat er meer bedrijven aangeven dat het aantal werknemers is afgenomen dan toegenomen. Ten opzichte van de vorige meting zien we dat vaker wordt aangegeven dat het aantal werknemers ten opzichte van een jaar geleden is afgenomen en

Ontwikkeling aantal vacatures ten opzichte van een jaar geleden

(Basis: allen)

- 1 Toegenomen
- 2 Onveranderd
- 3 Afgenomen
- 4 Geen opgave

Aantal vacatures gelijk vanaf november 2022

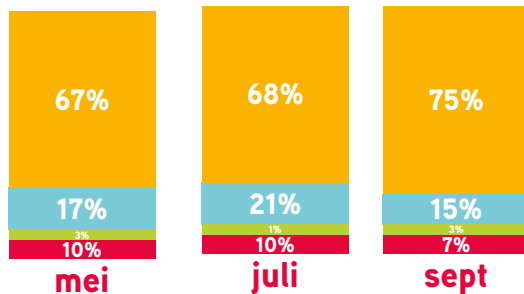
Circa drie op de tien bedrijven hebben momenteel meer vacatures open staan dan een jaar geleden. Een bescheiden aandeel heeft het aantal zien afnemen en iets meer dan de helft van de bedrijven staat er op dit punt hetzelfde voor als een jaar geleden. Alle resultaten verschillen niet wezenlijk van de metingen tot en met november 2022. Daarvoor lag het aandeel bedrijven dat aangaf dat het aantal vacatures was toegenomen hoger.

PERSONELE ONTWIKKELINGEN 2/2

Ontwikkeling personele kosten ten opzichte van een jaar geleden

(Basis: allen)

- 1 Toegenomen
- 2 Onveranderd
- 3 Afgenomen
- 4 Geen opgave

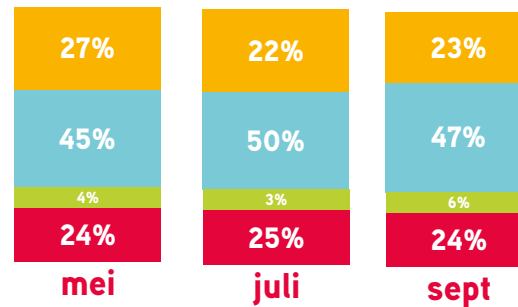
Stijging personele kosten onveranderd

Voor drie op de vier bedrijven zijn de personele kosten gestegen ten opzichte van een jaar geleden. Ten opzichte van alle voorgaande metingen is dit aandeel niet wezenlijk veranderd.

Ontwikkeling mismatch vraag en aanbod ten opzichte van een jaar geleden

(Basis: allen)

- 1 Toegenomen
- 2 Onveranderd
- 3 Afgenomen
- 4 Geen opgave

Ontwikkeling mismatch beter dan jaar geleden

Volgens bijna een kwart van de bedrijven is de mismatch tussen vraag en aanbod momenteel groter dan een jaar geleden. Bijna de helft van de bedrijven is van mening dat er op dit punt niets is veranderd. De resultaten van deze meting zijn niet noemenswaardig veranderd ten opzichte van juli 2023, maar het aandeel dat aangeeft dat de mismatch is toegenomen, ligt wel lager dan een jaar geleden.

